

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, аналіз та контроль витрат торговельних підприємств (на прикладі ПП "Будівельна оптова база")»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Шерстюк Марія Олегівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Кузіна Руслана Віліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Торгівля є однією з провідних галузей економічної діяльності. В нових умовах у даній галузі відбулися значні зміни, які зумовлюють необхідність подальшого розвитку методології, методики і організації бухгалтерського обліку.

Торговельна діяльність – це ініціативна самостійна діяльність юридичних осіб і громадян по здійсненню купівлі і продажу товарів з метою одержання прибутку. Одним із головних засобів отримання більшого обсягу прибутку є зменшення витрат. Витрати є економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів виробництва, визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання та відіграє центральне місце у дослідженні напрямів підвищення прибутковості.

Питання дослідження організації обліку, аналізу і контролю витрат підприємства є дуже важливим і актуальним в наш час. Це пов'язано з тим, що витрати є однією найважливіших економічних категорій, оскільки отримання будь-якого результату діяльності підприємств неможливе без понесення витрат. Також від правильності визначення витрат залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства. Тому тема витрат є актуальною для будь-якого підприємства, яке здійснює будь-яку діяльність.

Проблеми організації обліку витрат та їх контролю потребують особливої уваги та досліджені у працях багатьох вчених. Вагомий внесок в розробку теоретичних основ і методологічних підходів до проблеми обліку витрат внесли такі провідні науковці: Атамас П., Білуха М.Т., Буфетова О.Ф., Бланк І.О., Войтенко Т., Герасим П.М., Домбровський В.М., Завгородній Г.П., Івашкевич В.Б., Кірейцев Г.Г., Коцюба О.С., Лень В., Моссаковський В.Б., Палій В.Ф., Ткаченко Н.М., Хомин П.Я., Цал-Цалко Ю.С., Шевчук В.О., Ягурова А., Янчева Л.М. та ін. Теоретична та практична значимість дослідження визначила вибір теми та формування меті завдань кваліфікаційної роботи.

Мета та завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку та контролю витрат торгівельних підприємств, а також розробка можливих шляхів їх удосконалення. Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі визначені наступні завдання:

- 1) розкрити економічну сутність та класифікацію торгівельних підприємств;
- 2) розглянути методи обліку витрат торгівельних підприємств;
- 3) визначити проблемні питання теми та напрями їх вирішення;
- 4) надати економічну характеристику підприємства та його облікової політики;
- 5) розглянути формування собівартості товарів на аналізованому підприємстві;
- 6) проаналізувати та критично оцінити облік витрат на підприємстві та розробити рекомендації щодо його удосконалення;
- 7) розглянути основні методологічні підходи щодо проведення контролю витрат;
- 8) оцінити систему внутрішнього контролю витрат на підприємстві;
- 9) провести аналіз витрат на підприємстві та надати рекомендації щодо їх зменшення.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є облік та контроль витрат на підприємстві. Basis дослідження було обрано торгівельне підприємство ПП «Будівельна оптова база».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти організації обліку та контролю витрат на підприємстві.

Методи дослідження. Поставлені у роботі завдання вирішено за допомогою комплексу загальнонаукових і специфічних методів дослідження. В основу дослідження було покладено системний підхід, тобто дані завдання вирішувались, як цілісна сукупність багатоманітних і взаємопов'язаних

елементів (оцінка, облік, документування, нормативна база, облікова політика, контроль тощо). Було вивчено вплив властивостей цих елементів на всю систему організації обліку витрат. При проведенні дослідження були використані такі загальнонаукові методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу, а також статистико-економічні та вибіркового методи. Багаторазово використовувався метод порівняння. В процесі дослідження були використані традиційні методи економічного аналізу (табличний, групування, графічний), обробка матеріалів з використанням програми Excel та ін.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження були використані законодавчі та нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік та контроль в Україні, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з теорії та практики бухгалтерського обліку, періодичні видання, Інтернет-ресурси, первинні документи та звітність ПП «Будівельна оптова база».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 3 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти обліку та аналізу витрат торговельних підприємств*» досліджено генезис теоретичних підходів до трактування економічної сутності торговельних підприємств; розглянуто види та класифікації торговельних підприємств; розглянуто методи обліку витрат на торговельних підприємствах та їх класифікацію, дискусійні питання щодо обліку витрат торговельних підприємств.

У другому розділі «*Методика обліку витрат на ПП «Будівельна оптова база*» розглянуто загальні засади обліку витрат; формування

собівартості товарів на ПП «Будівельна оптова база»; особливості обліку витрат на ПП «Будівельна оптова база» та його удосконалення.

У третьому розділі *«Деякі аспекти аналізу та контролю витрат торговельних підприємств»* розглянуто мету, завдання та методика контролю витрат; проведена оцінка системи внутрішнього контролю витрат на ПП «Будівельна оптова база»; проведений аналіз витрат на ПП «Будівельна оптова база» та надані шляхи їх зменшення; економіко-математичне моделювання.

ВИСНОВКИ

У результаті наукового дослідження та критичного розгляду основних аспектів та проблем теорії обліку витрат на торговельних підприємствах зроблено такі висновки.

Торговельна діяльність – це ініціативна самостійна діяльність юридичних осіб і громадян по здійсненню купівлі і продажу товарів з метою одержання прибутку. Одним із головних засобів отримання більшого обсягу прибутку є зменшення витрат. Витрати є економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів виробництва, визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання та відіграє центральне місце у дослідженні напрямів підвищення прибутковості.

Торговельне підприємництво як важливий сектор національної економіки включає зовнішню та внутрішню торгівлю.

Зовнішня торгівля включає торгівлю з іншими країнами з урахуванням експорту та імпорту товарів. Внутрішня торгівля являє собою галузь національної економіки, що забезпечує надходження товарів зі сфери виробництва у сферу споживання. В свою чергу внутрішня торгівля включає:

- оптову торгівлю та посередництво в торгівлі;
- роздрібну торгівлю та торговельно-виробничу діяльність.

До складу витрат торговельної діяльності належать витрати підприємств, що здійснюють таку діяльність, які виникають у процесі руху товарів, а також витрати закладів ресторанного господарства, що пов'язані з випуском і реалізацією продукції власного виробництва.

Поточні витрати підприємства торгівлі – це грошове відображення витрат живої та уречевленої праці на здійснення поточної торговельно-виробничої діяльності підприємства, що за натурально-речовим складом становлять спожиту частину матеріальних нематеріальних трудових та фінансових ресурсів.

До складу поточних витрат підприємства торгівлі входять витрати обігу – представлені в грошовій формі витрати підприємства на здійснення процесу реалізації товарів, які складають за своєю суттю собівартість послуг з доведення товарів від виробника до споживача та пов'язаних із зміною форм вартості.

У плануванні та обліку поточні витрати торговельної діяльності класифікують за видами діяльності, економічними елементами та статтями витрат.

Витрати операційної діяльності підприємства торгівлі групують за такими економічними елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

Для обліку витрат підприємство може використовувати рахунки класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності», причому ведення рахунків класу 9 є обов'язковим для всіх підприємств, крім суб'єктів малого підприємництва, а також організацій, діяльність яких не спрямована на

ведення комерційної діяльності. Рішення щодо застосування рахунків класу 8 приймається підприємством самостійно.

Торговельні підприємства відповідно до п. 22 П(С)БО 9 «Запаси» обліковують товари за продажними цінами, собівартість товарів визначають як різницю між продажною вартістю та сумою торгової націнки.

Організація бухгалтерського обліку на ПП «Будівельна оптова база» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також П(С)БО, основні положення щодо його ведення закріплені в наказі Про облікову політику. На підприємстві використовується комп'ютерна, з елементами журнально-ордерної, вона базується на принципах накопичення даних первинних документів в реєстрах аналітичного та синтетичного обліку. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покладено на бухгалтерію. Згідно штатного розкладу до складу якої входить один працівник.

Аналіз фінансового стану ПП «Будівельна оптова база» показав, що підприємство не може в повному обсязі покрити всі свої заборгованості, запаси не забезпечені власними оборотними коштами та підприємство не використовує позиковий капітал.

На нашу думку, для удосконалення обліку на підприємстві необхідно відкрити рахунок 29 «Торгова знижка», щоб надані знижки таким чином не губились у системі бухгалтерського обліку і не поглинались загальною системою реалізованої націнки.

Для удосконалення аналітичного обліку за рахунком 92 «Адміністративні витрати», а також для забезпечення постійного контролю за використанням коштів пропонуємо виділити:

- 92.1. Витрати на утримання службового автомобільного транспорту.
- 92.2. На оперативну оренду основних засобів.
- 92.3. На опалення, освітлення, водопостачання, каналізацію та інше.
- 92.4. На електроенергію.

92.5. Витрати на зв'язок

З метою забезпечення дієвого контролю за витратами обігу і пошуком резервів їх зниження, доцільно було б розширити аналітичний облік витрат за рахунком 93 «Витрати на збут» окремі субрахунки, а саме:

93.1. На оперативну оренду основних засобів.

93.2. На опалення, освітлення, водопостачання, каналізацію та інші;

93.3. На електроенергію.

93.4. На послуги, пов'язані із забезпеченням пожежної, відомчої та позавідомчої охорони.

93.5. Витрати на зв'язок

Для впровадження ефективної системи внутрішнього контролю витрат потрібно насамперед розробити внутрішні стандарти контролю, здійснити його автоматизацію та удосконалити нормативноправову базу стосовно внутрішнього контролю.

Було проведено тестування для оцінки системи внутрішнього контролю використання запасів на підприємстві. На ПП «Будівельна оптова база» виділено чотири етапи управління витратами. В ході перевірки на підприємстві було виявлено такі помилки:

- порушення обов'язковості проведення інвентаризації при зміні матеріально-відповідальних осіб.

- не проводиться списання за нормами природного убутку запасів.

Підприємству необхідно звернути увагу на якість і періодичність проведення інвентаризацій, контрольних і вибіркових перевірок, які займають не останнє місце в забезпеченні збереження та раціонального використання матеріалів.

Також доцільно було б на підприємстві ввести посаду внутрішнього аудитора, який би здійснював посилені контрольні функції за витратами, формуванням та розподілом прибутків, достовірністю фінансової звітності, а також за залученням додаткового капіталу інвестицій.